

СХІД NOW

№ 04
травень 2023

БЕЗОПЛАТНО

РЕДАКЦІЙНЕ

ДАРУЙТЕ РАДОЩІ МОЇ

Під час страшної війни ми часто відчуваємо загострене почуття провини, коли дозволяємо собі трошки радощів. За це нам властиво себе картати та навіть катати. Знайоме таке?

Але радість – це енергія. Вона так важлива зараз. Звісно, складно. Та й всі ми різні. Комуś для щастя вистачає освіжаючого життєдайного вітерця, а хтось в цей час бо-лісно страждає від несправедливості долі та не знаходить у собі ані крихти радості.

Але ми зможемо радіти життю, адже ми мусимо. Тільки подумайте на мить: щоб кожен з нас народився, лише за останні 11 поколінь було потрібно 4 094 предків. Ми існуємо лише завдяки всьому, що кожен з них витримав. Скільки це війн? Скільки голоду? Скільки труднощів? Але також – скільки любові і радощів! Скільки звитяги? Скільки допомоги один одному, аби вижив не лише сильніший!

В нас стільки всього вкладено, що опускати руки просто не можна. Та хіба ми опускали колись? Гуртуємося, підтримуємо старих, піклуємося про малих – їм наразі важче за всіх. Шукаємо позитивні новини – вони є, їх генерують люди, яким небайдуже, таких багато. Хто потребує допомоги – чекаємо, вона обов'язково прийде.

Тим часом газета «ГРОМАДА Схід» намагається зробити своїх читачів бодай трохи щасливішими. Двічі на місяць ми зустрічаємося з вами у наших переселенських справах, а щодня – чекаємо ваших відгуків та пропозицій щодо тем публікацій на редакційну пошту eastnowred@gmail.com. Також пропонуйте нові локації розповсюдження – наразі їх у нас вже майже 500 по Україні та Польщі, детальніше – на стор. 8.

Разом ми зможемо більше! **CN**

Фото: Ірина ГОРБАСЬОВА

ЦІКАВЕ

ВТРЕТЄ З НУЛЯ

Творча студія з Красногорівки тепер надихає дітей у Жовтих Водах

Її будинок зруйнували окупанти, а на вулиці, де вона жила, вціліли лише дві будівлі. Але керівниця творчої студії «Веселка» Ольга Кицманюк на початку цього року відновила роботу у Жовтих Водах. Наразі студію відвідують 40 дітей-переселенців. З початку червня працюватимуть ще й групи для дорослих.

по різних приміщеннях, проте заняття в ній не припинялися навіть під час сильних обстрілів 2014-2015 років, коли місто опинилося на лінії фронту. 2014 року під час недовгої окупації Красногорівки студію намагалися знищити вперше.

ТВОРЧІСТЬ ПІД ОБСТРІЛАМИ

– Після звільнення міста ми зайшли до приміщення і нічого не знайшли. Усі етюдники, планшети і віконні рами окупанти поламали на друзки. Не залишилося ні фарб, ні полотна, ні пензлів, ні мольбертів. Матеріали для роботи купувати було ніде і нема за що. Потім приїхав хтось із журналістів, зняв сюжет. Так про нас дізналися і почали допомагати, – згадує Ольга Кицманюк.

– Власник магазину канцелярії з Вінниці, який навіть не назвався, надіслав нам фарби для вітражів. Битого скла тоді у місті було багато, батьки обережно обмотували його скотчем, а діти розписували.

У Красногорівці на той час не працювали школи, пропадав інтернет. Аби діти не сиділи постійно вдома в огорожі від обстрілів, батьки звернулися до керівниці «Веселки» із проханням не припинити заняття. Довелося переїхати з околиці ближче до центру міста, куди не так часто «прилітало», а поруч були багатопверхівки з підвалами, де можна було ховатися під час обстрілів. Через те, що не було опалення, а часто й світла, займалися у кількі змін. Взимку у приміщенні замерзала вода у відрах, тож щоб зігріти чаю, треба було спочатку розбивати кригу.

Роботи у місті майже не було, зайвих грошей також, купити щось нове ставало все складніше. Тож до студії із прикладним інтересом почали приходити і дорослі – вчитися шити, вишивати, в'язати, створювати дерев'яні шкатулки, мереживні зонти, шляпи та комірці, ляльки-мотанки та вироби з фомірану, атласних стрічок, паперу.

– Дорослим було цікаво у студії ще й тому, що сумісна творчість допомагає порозумітися з дітьми, знайти спільну мову, об'єднує та надихає, – вважає керівниця студії.

Першу виставку «Веселка» провела влітку 2015 року, на День Конституції, просто на вулиці. Тоді ж у студії почали оздоблювати вишивкою святкове вбрання для красногорівських випускників. Дарували вишиванки і волонтерам. ▶

Продовження на стор. 3

Ольга Кицманюк у студії в Красногорівці з волонтерами

Студія «Веселка» виникла у Красногорівці більше 20 років тому. Задумка створити творчий осередок для дітей з'явилася у Ольги Кицманюк, коли вона працювала у місцевому Будинку культури художницею. Довгий час студія «кочувала»

Із Рівного, Миколаєва, Дніпра, Сум, Харкова через волонтерів та журналістів до студії передавали фарби, папір, олівці, нитки, тканину. У дітей з'явилася можливість не лише малювати, а й шити, вишивати, навіть робити вітражі.

НОВИННЕ

В УКРАЇНІ ВПРОВАДЖУЮТЬ НОВІ ПРАВИЛА ОТРИМАННЯ ВОДІЙСЬКОГО ПОСВІДЧЕННЯ: ЩО ЗМІНИТЬСЯ

З 1 червня в Україні запрацює пілотний проект із впровадження нових правил отримання посвідчення водія.

Одна з найзначніших змін: теорії правил дорожнього руху не обов'язково буде навчатися в автошколі. Підготуватися тепер дозволяється самостійно чи з репетитором.

Посилиться перевірка у класах, де складають теоретичні іспити: стороннім заборонять там перебувати, а замість однієї камери встановлять чотири, аби не було сліпих зон.

Складати практичний іспит будуть на автомобілях Renault і Hyundai. У машині встановлять чотири камери, аби фіксувати, які педалі натискає водій та інструктор, а також шлях авто та дії водія. Додатково проводитимуть аудіо-запис. Всі відео і аудіо зберігатимуться на сервері мінімум 30 днів.

Крім того, зменшиться кількість закладів, де можна скласти іспити. Частина сервісних центрів закриють, замість 148 їх в Україні буде 55.

З літа пілотний проект стартує у низці областей, зокрема у Київській, Одеській, Вінницькій та Львівській.

В решті регіонів зміни запроваджені восени.

А з 23 травня українці можуть обмінювати та відновлювати водійське посвідчення через «Дію». Крім того, водії можуть відмовитися від пластикового документа та використовувати тільки цифровий аналог, який є чинним на всій території України.

ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА УКРАЇНИ ПЕРЕХОДИТЬ НА НОВОЮЛІАНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

Православна Церква України (ПЦУ) відтепер відзначатиме Різдво у грудні за новим календарем. Календарну реформу ухвалив архієрейський собор у Трапезному храмі Києво-Печерської Лаври.

Напередодні священослужителі у своїх громадах проводили обговорення, чи готові відзначати прихожани ПЦУ свята в інші дні.

Відтепер Різдво буде святкуватися 25 грудня, а не 7 січня. Так само змістяться й інші свята: Покрова – на 1 жовтня, Водохреще на 6 січня і Миколая на 6 грудня. Але це не впливає на дати Великодня та Трійці, оскільки перехід відбувається не на Григоріанській, а на Новоюліанській календар.

Формально згодом перехід має схвалити помісний собор 27 липня 2023 року за участі мирян. Проте, як заявив предстоятель ПЦУ митрополит Епіфаній, питання вже фактично вирішене.

Минулого року до 25 грудня Синод ПЦУ надав дозвіл тим громадам, які цього бажають, святкувати Різдво 25 грудня.

На новий календар перейшла також Українська греко-католицька церква.

ІСТОРИЧНЕ

ЯК ГАРТУВАЛИСЯ БАНКИ

Почнемо з історії та розуміння того, що є основним банківським ресурсом. Гроші? Ні. Довіра. Без неї люди не будуть класти гроші на депозити, без неї банки не видаватимуть підприємцям кредити. Без неї центральний банк не зможе забезпечити країні грошовий обіг.

Недарма паперові гроші ще називають «фіатними» (від італійського «fiat» – довіра). Перша грошова реформа стосувалася саме переходу від металевих грошей до грошей паперових. Одна система була саморегульованою, друга потребувала регулятора, аби економіку не заповнила критична кількість нічим не підкріплених грошей.

Так еволюційно виник інститут центробанків, який регулює кількість грошей в економіці. А вже спочатку випуском грошей займалася велика кількість банків – якщо перекласти цей механізм сучасною мовою, ми мали б постійно обирати між «ощадгривнею», «приватгривнею» чи «моногривнею». Очевидно, що така ситуація зменшувала довіру до фінансової системи. Тому уряди поступово дійшли того, аби директивно надавати права емісії лише деяким банкам, а за це брали з них зобов'язання щодо фінансування державних потреб.

Першим у XVII столітті отримав статус центрального банку шведський Риксбанк, уповноважений позичати державі гроші. Найбільш відомий центробанк – Банк Англії, заснований кількома десятиліттями пізніше, займався переважно купівлею державного боргу.

Решта національних банків теж створювалися з подібними цілями, хоча інколи метою було й подолання конкретних криз в економіці. Наприклад, Банк Франції Наполеон заснував для боротьби з гіперінфляцією. До слова, в історії французького банківництва задовго до Наполеона стався цікавий епізод, коли перший центральний банк Франції був перетворений на першу у світі фінансову піраміду.

Власне, перші центробанки тим і відрізняються від сучасних, що здебільшого вони були заточені насамперед на отримання прибутків, а не на національні інтереси. Паралельно з суспільними функціями вони приймали депозити, видавали кредити, тобто конкурували зі звичайними комерційними банками.

З часом потужні фінансові можливості дозволили центробанкам виконувати роль резервного банку – у випадку, коли звичайні банки вичерпували ресурси, вони завжди могли взяти у борг у центробанку (наприклад, щоб віддати людям гроші з депозитів, якщо їх раптом звернулося забагато у короткий проміжок часу).

У банківському правилі «IOU» («I owe you» – «я винен тобі») акцент – власне на довірі. А вже коли кожна банківська установа має тих, хто винен їй, та тих, кому винна вона, тобто всі винні всім, то недовіра дуже швидко зруйнує навіть найнадійнішу систему. Тому до початку XX століття у більшості країн вже діяв золотий стандарт, і

Шалена інфляція, купуно-карбованець як валюта, відсутність золотовалютних резервів і тотальні борги – такою була ситуація у фінансовому секторі після відновлення незалежності України. Невдовзі зарплата вимірювалася мільйонами, а за 1000 гривень (найбільший номінал сучасних купюр) можна було купити хіба що пачку сірників. Чому такого не відбувається зараз, у часи страшної війни? Історію створення та відновлення на цивілізаційних засадах української фінансової системи розповідає засновник ініціативи «Останній капіталіст», політолог із Донеччини Валентин Краснопоров.

НАШІ ГРОШІ

Шлях до незалежності

його дотримання для центробанків було непохитним.

Оскільки кількість грошей в економіці залежала від кількості золота, яке мало стабільну ринкову вартість, то і значних проблем з інфляцією не виникало – вона була доволі низькою і передбачуваною. Але під час масштабних криз (погані врожаї, банкрутство залізниць, війни) центральні банки як кредитори останньої інстанції рятували тільки тих, хто був необхідний для економіки, залишаючи усі інші комерційні банки та гроші їхніх вкладників на розсуд волі.

Наприклад, у Британії в середині XIX століття мало не кожного десятиліття відбувалася фінансова криза, а Банк Англії аж ніяк не прагнув надавати позики банкам, які не могли гарантувати, що виживуть. Раз за разом це призводило до банкрутства нової кількості банків. Тоді постало питання, що заради блага країни центробанк має діяти ризиково, навіть коли йому це невигідно. І Банк Англії розпочав позичати банкам у скрутні, але під значну заставу і за відсотками, вищими за облікову ставку. Відтоді у Британії протягом 150 років не було жодної фінансової кризи. Аж до 2007 року.

УКРАЇНСЬКИЙ ШЛЯХ

В Україні довіра до банків взагалі та центрального банку зокрема формувалася нешвидко і супроводжувалася болісними процесами помилок та помилок.

Перший центральний банк в історії України – Український Державний банк – з'явився 22 грудня 1917 року. Центральна Рада утворила його шляхом реорганізації київської контори

«Госбанка» колишньої імперії. Його діяльність не можна було назвати успішною – її ніяк не могли налагодити через неоднороззначність, яка панувала в країні. Харківська та Одеська контори функціонували настільки самостійно, що Держбанк не мав на них жодного впливу. Фактично вони грали роль окремих регіональних центробанків.

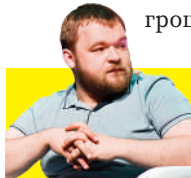
Ситуація покращилася за встановлення Гетьманату: уряд Скоропадського приділив врегулюванню фінансової ситуації велику увагу. Держбанк набув усіх функцій центральних банків тих часів: друк грошей, випуск державних облігацій, накопичення золотовалютних резервів, роль «банку для банків» – надання депозитно-кредитних послуг комерційним структурам.

Після окупації України більшовики хотіли було взагалі скасувати грошово-фінансо-

ві відносини, проте з впровадженням Нової економічної політики все змінилося. 1923 року запровадив Державний банк СРСР, який виконував роль центрального (попри розмови про «рівноправ'я», в УРСР не було створено окремого центробанку). Були дозволені комерційні банки (на піку їх налічувалося до 400).

Проте щойно комуністи заробили на капіталістичних засадах певний достаток, вони згорнули НЕП і 1930 року провели кредитну реформу, скасувавши дворівневу банківську систему, а з нею й усі комерційні банки.

Протягом, на щастя, не дуже довгої історії СРСР було проведено ще декілька реформ банківської системи, але вони нам не цікаві. Найцікавіші процеси розгортаються наприкінці існування радянської імперії. 1988 року дозволяється реєстрація комерційних банків,

Валентин КРАСНОПОРОВ, голова правління ГО «Сильні громади», засновник ініціативи «Останній капіталіст»:

– Незалежність – головний чинник функціонування центральних банків як потужних інститутів. Бо як ви можете виконувати свої функції, якщо завтра до вас подзвонить міністр фінансів і скаже: «У нас тут заборгованість по зарплатах у шахтарів, а ну надрукуйте нам швиденько 100 мільярдів». І міністру все одно, що це знизить вартість грошей і ціни піднімуться у півтора рази. Це не вдумана історія, до речі.

Вчені на досліді підтвердили, що рівень незалежності центрального банку від держави напряму корелює з низьким рівнем інфляції. Отже, щоб правильно функціонувати, сучасні центральні банки повинні бути максимально незалежними у своїй політиці. Мати незалежних управлінців. Мати можливість самим складати свої кошториси і фінансувати витрати, визначати таргети грошової стабільності, розміри облікової ставки, вартість національних грошей по відношенню до інших. Саме цього чекає від НБУ країна, яка перебуває у стані війни і має значні проблеми з держбюджетом.

хоч робити це було можливо тільки через Москву. Тож перші українські банки з'являються, але... До державної фінансової системи накопичується тотальна недовіра – через «павловську» реформу 1991 року та крах Ощадбанку 1992-го. Кількість рахунків українських вкладників оцінювалася тоді у 48,8 млн із сукупним залишком 84,3 млрд крб. Оскільки Ощадбанк розвалився вже після проголошення незалежності України, а національних банківських інституцій ще не існувало, все керувалося з Москви. І коли вкладники кинулися до кас, то в українській філії союзнного банку не виявилось готівки, аби видати кошти. Це й досі аргумент противників вкладів на депозити в банку: «Та що ті жалюгідні відсотки, от люди мали гроші на ощадкартках, і де вони зараз?».

На додачу 1991 року Україна залишилася без будь-яких золотовалютних резервів і не мала навіть власних потужностей для друку грошей.

Тож Національний банк України, утворений 20 березня 1991 року, починає формуватися не просто з нуля, а з від'ємних значень.

На керівних посадах у банках завжди працювали росіяни, тож треба було швидко набрати фахівців високого рівня. Окрім

ЦІКАВЕ

того, до перетворень не були готові національні еліти – у Верховній Раді сиділи переважно «червоні директори», які чекали лише на дотації з держбюджету. І зрозуміло, що в умовах економічної трансформації дотації очікувалися не з податків, які ще треба було зібрати, а з «друку» грошової маси.

До речі, навіть у питанні національної валюти комуністи виступали за збереження радянського рубля. Виникали навіть ідеї про спільну для України, Росії та Білорусі валюту. Після певних дебатів все ж таки було обрано гривню як послання до валюти давньої Русі. Національному банку доручили технічне впровадження, і 1992 року в Канаді були надруковані перші українські гривні дрібного номіналу. Банкноти 50, 100 та 200 гривень друкувалися у Великій Британії.

Але першою валютою незалежної України стали відривні купони 1991 року. Вони ходили наряду з рублями – грошима вже неіснуючої держави, які друкували в РФ. З вересня 1991 року РФ перестала постачати в Україну рублі і готівкової маси стало не вистачати. Тож у січні 1992 року паралельно було випущено тимчасову (як планувалося, на 4-6 місяців) грошову одиницю – купоно-карбованець. До квітня 1992 року він заповнив весь готівковий обіг, витіснивши рубль. Він і взяв на себе основний гіперінфляційний удар. Інфляція в Україні 1993 року складала понад 10000%, люди ставали «мільйонерами», не маючи можливості нагодувати родини, бо ціни зростали немов на дріжджах.

Лише 1995 року ситуація стабілізувалася і створила передумови для впровадження вже надрукованої гривні. Тут також не обійшлося без класичних баталій з комуністами. Аби закрити діри у бюджеті, вони пропонували провести конфіскаційну грошову реформу, тобто обмінювати по принципу: чим більше карбованців здаєш, тим менше гривень отримуєш. Умовно кажучи, 1000 карбованців обмінювали б на 10 гривень, а вже 10000 карбованців – не на 100, а на 80 гривень. Також за звітами «реформатора» Павлова вони воліли провести обмін максимально швидко і не подовжувати після закінчення реформи.

Перемога зрештою залишилася за тодішнім головою НБУ Ющенком та віце-прем'єром Пинзеником, які виступали за максимальну відкритість із суспільством і наголошували на довірі. Була проведена широкомасштабна піар-кампанія, а про проведення реформи з 2 по 16 вересня 1996 року оголосили за два тижні до її початку. Обмін карбованців на гривні продовжувався аж до 1998 року.

Коли 1998 року до наших країв дійшли відголоски азійської фінансової кризи і росія оголосила дефолт, Україна дивом його оминула. На той час ми вже самі друкували гроші: 1994 року була відкрита банкнотна фабрика, а 1998-го – Монетний двір.

У період з 1991 по 1995 роки банківська діяльність в Україні майже не регулювалася,

НБУ лише формувалася і дуже поступово перетворювався на безособову інституцію, спроможну витримувати тиск Мінфіну через законодавчо закріплену заборону фінансувати бюджет та незалежність у питаннях монетарної політики. Тільки к 1996 року були встановлені мінімальні регулюю-

НБУ все далі відходив від радянського «телефонного права» й регулювання ринку за допомогою адміністративного тиску. Упродовж 2001-2002 років НБУ знизив рівень облікової ставки, зменшив нормативи обов'язкового резервування та запровадив нові механізми рефінансування банків.

іноземного капіталу. Багато економістів 2004 року попереджали, що це хибна стратегія. Як результат, Україна пережила кризу 2008 року ледь не найгірше у Європі. ВВП впав на 15,1%, промислове виробництво скорочувалося два роки поспіль, українські міста заповнилися недобудови, долар подорожав з 4,84 до 8,3 гривень.

Але 2004 року економіка країни стрімко розвивалася і поки не відчувала шкідливих наслідків зростання доларизації банківської сфери і кількості проблемних кредитів. Українці сміливо брали у кредит квартири та авто, відкривалися перші ТРЦ, будувалися нові заводи, модернізувалися старі, країна оговтувалася від пережитої у 90-х трансформації.

вати сумнівні оборудки (збиткове кредитування «Нафтогазу») та популістські заходи («Юліна тисяча»).

Ручний режим управління Нацбанком продовжився за часів Януковича і закінчився повним розкраданням золотовалютних ресурсів. Це були найгірші часи для НБУ, яким керував касир «паханату».

Після перемоги Революції Гідності 2014 року, коли на державних рахунках зовсім не залишилося грошей, а кількість «кишенькових» банків у країні перевищувала всі можливі червоні лінії, НБУ розпочав шлях до відновлення своєї незалежності.

Відтоді у країні повноцінно працює дворівнева банківська система. На другому рівні функціонують комерційні банки – ПриватБанк, Ощадбанк, ПУМБ тощо. Перший рівень представляє центральний банк – Національний банк України. Як усі сучасні центральні банки, НБУ наділений виключним правом емісії грошей, відповідає за надійність банківської системи та стабільність національної грошової одиниці.

Кейс Гонтаревої, яка змогла врятувати та повністю переосмислити українську банківську систему, наразі вивчають у західних університетах. А сам центральний банк, хай навіть і хитаючись від надзусиль, все ж таки успішно утримує від падіння економіку країни, що воює. **СН**

Оксана СТЕЛЬМАХ

чі правила щодо банків, і їхня кількість скоротилася з понад 230 у до 190 на початку 2000 року (проте, це все одно було диспропорційно більше, ніж у сусідів – якщо у Польщі на 1 мільйон населення приходилося 2 банки, то в Україні – 4). Також було створено систему противаг щодо впливу на склад НБУ з боку парламенту та президента.

Першою ластівкою одужання банківської сфери було введення тимчасової адміністрації в банку «Україна», який надавав сумнівним особам кредити на держпрограми під урядові гарантії, але ці гроші не поверталися. Це було зроблено наступником Ющенка, новим головою НБУ Стельмахом. За Стельмаха

Проте 2002 року Стельмах був звільнений з посади голови НБУ, а на його місце призначили Тігіпка, який започаткував бум споживчих кредитів, у тому числі в іноземній валюті. Таким чином він намагався залучити до банківської системи більше

Золотовалютний резерв України зростає з 7 млрд доларів до майже 40 у 2008 році під час нового головування Стельмаха в НБУ. Проте запам'ятався він скоріше «боданням» з тодішньою прем'єркою – Тимошенко вимагала «друкувати» гроші для уряду, аби фінансу-

Ольга Кицманюк у студії в Красногорівці з вихованками

ВТРЕТЄ З НУЛЯ

Закінчення. Початок на стор. 1

«Напередодні повномасштабного вторгнення дві вихованки студії вступили до Харківської художньої академії.

А згодом Красногорівку вимушено залишили всі, хто був дотичний до творчості у «Веселці».

ПРАЦЮВАТИ З ТИМ, ЩО Є

Ольга Кицманюк виїхала у перший же день – вмовили знайомі військові. Залишила все: картини, вишиванки, хендмейд-вироби, матеріали. Повернутися за ними вже не довелося. Жила спочатку у доньки в Запоріжжі, а згодом перебралася до Жовтих Вод, де вирішила відновити роботу студії.

У міському будинку культури Ользі надали приміщення та меблі для занять. До оновленої «Веселки» жінка запросила дітей-переселенців із Красногорівки, Мар'їнки, Херсона, Харкова, Бахмута, Краматорська. Приходять і місцеві. Кілька вихованців студії з Красногорівки, які зараз знаходяться у Німеччині і Португалії, відвідують заняття онлайн та з-за кордону висилають свої роботи – потішити керівницю.

З матеріалами «Веселці» допомагають волонтери. Ольга Кицманюк каже, що радіє всьому, бо звикла працювати з тим, що є.

– Є фарби і папір – малюємо, є пластилін – ліпимо, нитки та

тканина – вишиваємо. Перебирати не доводиться, треба творити з того, що маємо.

Діти на заняттях відволікаються від травмуючих переживань, відпочивають і спілкуються. За словами керівниці студії, творчість надихає та надає їм можливість мріяти, планувати майбутнє, розмірковувати над тим, яким буде життя після нашої Перемоги.

– Боляче чути від маленької дівчинки: «А у вас тут є бомбосховище?». Зазвичай про це дорослі питають, а тут дитина... Звісно ж, є. Хлопчик, який дивом врятувався з Бахмута, якось сказав, що він уже був у пеклі, тож нічого

більше не боїться. Діти травмовані війною, але іноді поводяться більш оптимістично і впевнено, ніж дорослі. Вони, наприклад, точно знають, що їхні батьки, які боронять країну, обов'язково повернуться з фронту додому.

Роботи вихованців відновленої студії «Веселка» вже брали участь у конкурсі «Битва жанрів» у Києві, а також у виставці «Хемніц – культурний центр» у Німеччині. А на міжнародному конкурсі «Золотий час» у Лондоні був презентований присвячений війні живопис олією «Соло розбитих вікон». **СН**

Ірина ДІМІТРОВА

Фото з особистого архіву Ольги Кицманюк

АКТУАЛЬНЕ

БУТИ СОНЯШНИКОМ
У ПОЛЯХ ДОНБАСУ

– Снаряди, прильоти, відсутність робітників, ціни на добрива, насіння, паливо, – перераховує проблеми Сергій Кошелєв, заступник директора агропідприємства, яке займається зерновими й овочами під Кураховим. Поруч Вугледар – на відстані 10-15 кілометрів від поля вже фронт. Також поруч «дорога життя» на Мар'їнку. Обстановка така, що впливає на собівартість продукції – якщо у Дніпрі бензин та солярка коштують 40-50 гривень, то у Кураховому – 60.

Тільки на території бази було шість прильотів, схвищце для зберігання овочів із холодильним устаткуванням перетворилося на руїни. Скільки «прилетіло» в поля – ніхто не рахує. Механізаторам доводиться постійно пильнувати, аби не напоротися технікою на «подарунок». Раніше тут працювали понад 600 людей, нині лишилося менше сотні. Але вони все одно виходять на роботу – сіяти соняшник.

СПРАВИ ЗЕМЕЛЬНІ

Що відбувається на полях Донеччини

Сергій Кошелєв, DW

Соняшник, до речі, – найбільш масова культура, яку нині садять на Донеччині. Посівна загальмувалася дощами, але у травні у Черкаській та Новодонецькій громадах Краматорського району, а також у Мирноградській та Покровській громадах Покровського району сівбу було завершено. Звісно, в обсягах, набагато менших, ніж раніше.

З ескалацією воєнних дій той прошарок сільського середнього класу, який встиг сформуватися на Сході України за попередні роки, – самодостатній пан-господар, що покладається на власні сили, – знов потребував підтримки. До тих селян, хто попри все залишився на Донеччині і продовжує працювати, держава скерувала допомогу від міжнародних та благодійних організацій.

Зокрема, від початку 2023 року 5,5 тисяч домогосподарств у 10 територіальних громадах області отримали корми для годівлі курчат-бройлерів (95 кг кормів на домогосподарство). Мешканцям 12 громад в якості допомоги надали насіння квасолі, буряку, кабачків та моркви – по 0,5 кг на одне домогосподарство.

По 2 тони насіння ярого ячменю виділили 200 малим сільгоспвиробникам області, в обробітку яких перебуває від 10 до 500 гектарів фермерської землі.

Просто так росте хіба що ковила у Клебан-Біку. Тож, в Україні відбулася друга з початку повномасштабного вторгнення посівна компанія – в усіх областях, окрім Луганської. Посівну 2023 року називають складнішою, ніж торік, адже кількість замінованих територій збільшилася, а війна не вщухає. На Донеччині, по суті, йдеться про роботу аграріїв Краматорського, Покровського, а також частини Волноваського районів. Безпекова ситуація не дозволяє селянам повноцінно обробляти землю на прилеглих чи наближених до фронту територіях. На поля тут виходять лише завзяті відчайдухи, більшість фермерів просто виїхали. Решта територій окуповані або представляють собою зону запеклих бойових дій.

АГРОЦИФРИ*

*За даними Департаменту Агропромислового розвитку та земельних відносин Донецької ОДА

- ☑ Минулого року зернові культури в області зібрали з 252 тис. га – це 42% від показників 2021 року.
- ☑ Під урожай 2023 року засіяно 71 тис. га озимих пшениці та ріпаку, що склало 55% до рівня 2021 року. 90% сходів – у доброму або задовільному стані.
- ☑ На початок 2022 року на вільній території області працювали 62 підприємства у галузі тваринництва. Наразі їх залишилося 23.
- ☑ Свилярство: з 17 підприємств у цій галузі працює 8. З початку цього року у них відбулося помітне збільшення поголів'я, але до показника найбільшого поголів'я по Україні вже далеко.
- ☑ Молочне скотарство: з 19 підприємств працюють 8, більшість перебувають на тимчасово окупованій території. Щоб зберегти племінну худобу з великим генетичним потенціалом, 6 підприємств молочного скотарства релокували до Київської, Івано-Франківської, Харківської та Дніпропетровської областей 3550 голів. Наразі в області (здебільшого у Краматорській, Курахівській та Новогродівській громадах) налічується близько 3000 голів великої рогатої худоби, що складає 43% рівня минулого року.
- ☑ Птахівництво: у 8 підприємствах, розташованих переважно у Краматорському районі,

утримували понад 2 млн голів птиці. Через руйнування половина загинуло. Частину підприємств релокували до Вінницької області, і наразі на Донеччині повноцінно працює лише одне підприємство на 308 тисяч голів птиці. Відповідно, якщо перед великою війною в області вироблялося 139 млн штук яєць, то за січень-березень цього року – усього 6 млн.

- ☑ Через бойові дії в області загинули 1030 корів, 21 тисяч свиней, 600 овець, понад 3 тисячі кролів та понад 1 мільйон голів птиці.
- ☑ Втрати тваринницької галузі Донеччини тільки грошима складають майже 1 млрд гривень.
- ☑ З лютого минулого року пошкоджено майно 262 агропідприємств приватної та державної форм власності: 26 – у галузі переробки, 8 елеваторів, 7 хлібопекарських підприємств, 221 підприємство у галузі рослинництва та садівництва.
- ☑ Пошкоджено також понад 3 тисячі одиниць сільськогосподарської техніки та обладнання, придбаних переважно у лізинг або за кредитні кошти.
- ☑ Сума збитків підприємств АПК у Донецькій області складає 2 мільярди 869 мільйонів гривень – і це не остаточні цифри: аграрії не завжди можуть повністю обрахувати збитки, позаяк частина зруйнованих та пошкоджених об'єктів перебуває на території, куди немає доступу.

В ОКУПАЦІЇ

Втрати території Донецької області з 2014 року становлять 57%. Під тимчасовою окупацією з початку повномасштабного вторгнення перебуває 644 тисяч гектарів, що складає 36% від площі, підконтрольній українській владі, станом на 24 лютого 2022 року.

Як повідомляє кореспондентка «Схід NOW» з окупованої території, останнім часом фермерські землі військові відбирають під тренувальні полігони:

– Просто на чийось полях – взяли і віджали декілька гектарів. Навряд чи власникам якимось компенсували віджаті землі. Полюбують розміщувати техніку в будівлях сільгоспідприємств. Також дозволу особливо не питають. По-перше – зручно ремонтувати, бо є необхідна база і можна змусити до ремонту місцевих слюсарів. По-друге, техніку не видно з неба. Тобто, прикриваються «мирняком», наражаючи на небезпеку робітників, які змушені виконувати свої звичайні обов'язки поряд із такими «сусідами».

За словами нашої колежанки, дрібні фермери мають платити такі космічні податки, що врешті-решт просто кидають свою справу і віддають земельні наділи в оренду монополістам. Окремий головний біль у власників сільгосптранспорту – на трактори і комбайни треба оформити купу папірців, ще й сплачувати податки за користування.

Цікава історія із зерном. Продавати його можна тільки до росії, але виходу напряму фермери не мають – для цього треба мати купу дозвільних документів та різних сертифікатів російського зразка (тобто їхати туди і оформлювати). Люди розуміють, що це нереально, тому вимушені віддавати зерно «перекупам» за копійки.

– Знаю про одне село, де фермери майже всі чекають на повернення України, бо вже втомилися від грабіжу окупантів. Але чимало й тих, хто все одно «топить» за росіян. **CN**

Юлія БІЛЕНЬКА

Продовження теми – на стор. 6

АНТИФЕЙКОВЕ

Путін викладає карту другої половини XVII століття наче козирний туз і каже, що Україні там немає, а отже – її не існувало в історії людства. Мабуть, щось із очима, не лише з головою. Адже Україна там є. Як є і на багатьох інших європейських мапах, навіть більш ранніх, ніж ця, авторства картографа Людовика XIV Ніколя Сансона. Московіти граються у «бачу – не бачу», адже їхній історичний міф – це «приростання волостями». У цій картині світу загарбані землі мають бути такими й у ретроспективі, завжди. Невігластво російської пропаганди викриваємо за допомогою офіцера ЗСУ, фахівця Центру досліджень воєнної історії Ігора Полукетова.

КАРТИ НА СТИЛ

Навіщо московіти грають в дурака

Росіяни блефують навіть тоді, коли грають крапленими картами. В атласі Сансона насправді – не одна, а цілих три карти, на яких є Україна. Можна навести ще принаймні десяток історичних мап, які прямо відсилають до української козацької держави – Гетьманщини. На мапі, продемонстрованій російським диктатором, зазначено «Vkraine ou Pays des Cosaques» («Україна, або Країна козаків»), на мапі 1740 року – «Ucrania Cosassorum» («Україна козацька»). На картах XVII століття, надрукованих в Амстердамі (відома карта Боплана) та Швеції, використовуються назви «Ukraine» і «Vkrainy».

Росіяни блефують навіть тоді, коли грають крапленими картами. В атласі Сансона насправді – не одна, а цілих три карти, на яких є Україна. Можна навести ще принаймні десяток історичних мап, які прямо відсилають до української козацької держави – Гетьманщини. На мапі, продемонстрованій російським диктатором, зазначено «Vkraine ou Pays des Cosaques» («Україна, або Країна козаків»), на мапі 1740 року – «Ucrania Cosassorum» («Україна козацька»). На картах XVII століття, надрукованих в Амстердамі (відома карта Боплана) та Швеції, використовуються назви «Ukraine» і «Vkrainy».

Росіяни блефують навіть тоді, коли грають крапленими картами. В атласі Сансона насправді – не одна, а цілих три карти, на яких є Україна. Можна навести ще принаймні десяток історичних мап, які прямо відсилають до української козацької держави – Гетьманщини. На мапі, продемонстрованій російським диктатором, зазначено «Vkraine ou Pays des Cosaques» («Україна, або Країна козаків»), на мапі 1740 року – «Ucrania Cosassorum» («Україна козацька»). На картах XVII століття, надрукованих в Амстердамі (відома карта Боплана) та Швеції, використовуються назви «Ukraine» і «Vkrainy».

Росіяни блефують навіть тоді, коли грають крапленими картами. В атласі Сансона насправді – не одна, а цілих три карти, на яких є Україна. Можна навести ще принаймні десяток історичних мап, які прямо відсилають до української козацької держави – Гетьманщини. На мапі, продемонстрованій російським диктатором, зазначено «Vkraine ou Pays des Cosaques» («Україна, або Країна козаків»), на мапі 1740 року – «Ucrania Cosassorum» («Україна козацька»). На картах XVII століття, надрукованих в Амстердамі (відома карта Боплана) та Швеції, використовуються назви «Ukraine» і «Vkrainy».

На той час у Західній Європі одна за однією виходять присвячені Україні й козакам книги (зокрема дуже популярний французький «Опис України»), проводяться численні дослідження, пишуться дисертації. Інтерес до країни та її народу стає виразно актуальним у контексті змін, що

назва «Україна», є карта Радзивілла 1613 року. Робота над нею почалася ще 1586 року, перша публікація 1603 року до наших днів, на жаль, не збереглася.

Князь Миколай Криштоф Радзивілл. У її розробці брали участь князь Костянтин-Василь Острозький, математик Якуб Босгрейв та низка вчених Острозької школи, яка

Рукописна карта «Vkrainy Czeszc» (Швеція)

педиції, яку відправив до регіону литовський князь Миколай Криштоф Радзивілл. У її розробці брали участь князь Костянтин-Василь Острозький, математик Якуб Босгрейв та низка вчених Острозької школи, яка

L'Ukraine

EN CHIFFRES par GEORGES DE GASSENKO

UNION NATIONALE UKRAÏNIENNE

HISTOIRE

LE TERRITOIRE DE L'UKRAÏNE

POPULATION DE L'UKRAÏNE

PRODUCTION DE CÉRÉALES

PRODUCTION DE SUCRE

PRODUCTION DE TABAC

PRODUCTION DE COKE

PRODUCTION DE CHARBON

Augmentation annuelle de la population

The Ukraine

IN CHIFFERS by GEORGES DE GASSENKO

ARMIES OF UKRAINE

HISTORY

POPULATION OF UKRAINE

PRODUCTION OF GRAIN

PRODUCTION OF SUGAR

PRODUCTION OF TOBACCO

PRODUCTION OF COKE

PRODUCTION OF COALS

Yearly augmentation of the population

UNION NATIONALE UKRAÏNIENNE

ARMIES OF UKRAINE

UNION NATIONALE UKRAÏNIENNE

ARMIES OF UKRAINE

UNION NATIONALE UKRAÏNIENNE

ARMIES OF UKRAINE

UNION NATIONALE UKRAÏNIENNE

ARMIES OF UKRAINE

тоді могла похвалитись цілою плеядою геніїв.

За картою Радзивілла з топонімом «Україна» з'являються подібні. Справжньою сенсацією стала нещодавня знахідка в шведських архівах невідомої досі рукописної мапи з підписом «Vkrainy Czeszc», яка описує Київщину (Kiiov), Поділля (Podolie) та Волинь (Wolyn). Під дорожня мапа існує лише в одному екземплярі і містить опис Києва, в якому привертає увагу те, що автор пише з маленької літери слово «miasto» щодо Кракова (при тому, що він був столицею Речі Посполитої майже до кінця XVI століття), але обидва рази вживає «Miasto Kiiov» – з великої літери. Це не випадково. Хоча нам і здається, ніби Київ був тоді забутий і занедбаним у порівнянні із розвинутими польськими містами, але, як бачимо, в уявленнях тих років це було зовсім не так.

До слова, у шведських архівах нещодавно знайдено ще один документ – «Реляцію про Київ», що теж описує Київ як столицю України. Це, можливо, один з найперших документів, який розкриває хижакські плани сусідів щодо нашої країни: «Мосх (так називали московитів – ред.) претендує на столицю України місто Київ та намагається відокремити його від України не по праву... Хмельницький, Гетьман Козаків, себто Війська Запорозького, започаткованою спілкою з Кримом та потім сполученням зброї звільнив від Ярма Польського Рабства не лише Київ, частку України, а й цілу Україну по обох сторонах Дніпра як старожитню спадщину Козаків... Мосхи безрозсудно, чи радше лукаво змагають відділити від України Київ, який завжди був невіддільним. Україна включає в себе також решту Князівств, зокрема Чернігівське та Сіверське, і стосовно них Мосх не має ніякого законного володіння, оскільки ніколи не мав їх у своєму володінні».

І хоча карти не завжди дають розуміння статусу земель, всі сумніви щодо державності України розвіює, наприклад, газета The London Gazette. У номері від 25-28 грудня 1671 року (так, 1671 року!) Україна названа саме «Country», тобто країною.

Облудно стверджувати, що Україну створив Ленін (або австрійський генштаб тощо), можуть тільки люди, які свідомо нехтують європейськими джерелами, здатними легко спростувати імперський міф. Ось справжній козир – плакат 1918 року, надрукований у Бухаресті. Для західної аудиторії англійською та французькою він розповідає про Україну, її історію, мову, економіку. І зокрема – про внесок українців до економіки російської імперії. 67% зернових (а пшениці – найбільше у світі), 98% антрациту, 74% сталі, 71% вугілля – хіба незрозуміло, чому окупанти досі відчувають фантомний біль від втрати загарбованої колись України та спростовують сам факт існування успішнішого за себе хазайновитого народу? **CN**

ВІЧНА КОНКУРЕНЦІЯ родини Ланкіних з Дружківки

Фотостудія Павла та Юлії Ланкіних встигла відпрацювати у Дружківці лише один зимовий сезон. За тиждень до великої війни родина отримала замовлені до весняних фотосесій гілочки сакури. Але розпакувати їх довелося вже в Луцьку. Разом із трьома дітьми, двома песиками та кішкою подружжя змушене було долати більше тисячі кілометрів на старенькому «москвичі», щоб в евакуації вдруге починати все з початку.

– На новорічні свята було багато замовлень, зараз клієнтів менше. Ми опинилися у дуже конкурентному середовищі. Тільки у будівлі, де ми зараз працюємо, колись було 16 фотостудій. Зараз у Луцьку працює зо п'ять чималих студій. Але ми про це дізналися, лише коли переїхали, – розповідає Павло.

Завдяки автономному світлу та потужним акумуляторам подружжя організує фото- та відеозйомку за межами студії – у ресторанах, кафе, парках, дитячих садочках та школах. Павло знімає на відео спортивні змагання, концерти. Частіше це зйомки для благодійних заходів, як-от концерт поета та військового Павла Вишебаби у Луцьку.

Комерційні замовлення бувають рідше, тож подружжя здає фотостудію в оренду. Можна використовувати як окремі фотозони чи елементи, так і усю студію. А от власну дороговартісну техніку в оренду не віддають, хоч і пропозицій надходить чимало.

Хоча Ланкіни сумують за Донеччиною та рідною Дружківкою, планів щодо повернення поки не будують:

– Регіон забруднений мінами, снарядами, які не розірвалися, тож навіть після Перемоги з дітьми туди повертатися небезпечно. Якщо держава заохочуватиме податковими пільгами тих, хто захоче повернутися до звільнених міст, то, можливо, й підемо. Але якщо станеться так, що зруйнують наше житло у Дружківці, повертатися сенсу немає. Перевозити бізнес з місця на місце – справа нелегка. **СН**

Ірина ДІМІТРОВА

Вперше покинути роботу та орендоване житло Павлу та Юлії довелося 2014 року. Тоді вони працювали у Донецьку, жили у Макіївці. Коли почалися бої за Донецький аеропорт, повернулися до батьків у Дружківку. Павло їздив на заробітки, потім працював у Костянтинівці, Краматорську, а паралельно підробляв разом із дружиною відео- та фотозйомками.

Юлія за фахом фінансист, але з дитинства любила малювати і зрештою захопилася фотографією. Тож згодом у подружжя виникла ідея відкрити фотостудію, яку вдалося реалізувати у жовтні 2022 року.

Інтер'єрна фотостудія «Флеш» у Дружківці стала чи не найбільшою за площею на півночі Донеччини – 120 квадратних метрів тільки під знімальні декорації, обладнані Юлією власноруч. Фотографуватися приїздили з навколишніх міст – із Бахмута, Костянтинівки, Покровська, Слов'янська.

– Їхали до нас на фотосесії і з Краматорська, хоча там чимало власних студій. Мабуть, людям було цікаво зробити фото в інтер'єрі, – каже Дмитро.

Після Дня закоханих Ланкіни облаштували студію для весняних свят. Але натомість довелося збирати речі.

– У березні, коли йшли запеклі бої в Ізюмі, ми дивилися новини і розуміли, що все буде не так, як 2014 року. Якщо б Дружківка потрапила в окупацію, виїжджати з трьома дітьми було б дуже небезпечно, а жити в окупації – тим більш, – згадує чоловік.

Знайомка з Волині запропонувала подружжю безоплатне житло у селі. Юлія та Павло завантажили до старенького батьківського «москвича» реквізит, техніку і вирушили в дорогу. Власного авто родина тоді не мала, але дорогою довелося придбати – «москвич» зламався, запчастин до нього в автосервісі не знайшлося, тож в інтернеті відшукали перше-ліпше, на що вистачило грошей.

У селі на Волині прожили недовго. Ланкіни скористувалися програмою державної підтримки релокації бізнесу і подали заяву на перевезення обладнання студії. Затримка вийшла із відправкою вантажу до Краматорська – 8 квітня ро-

Облаштування студії у Луцьку

сіяни обстріляли залізничний вокзал, сполучення перервалося, вантажівка повернулася до Дружківки. У той день дивом врятувалися батьки Павла, які збиралися виїздити з області на евакуаційному

потязі – вони зайшли до крамнички за кілька хвилин до трагедії на пероні.

Коли вантаж із обладнанням зрештою приїхав до Луцька, родина вирішила переїхати до обласного центра

та відкрити там фотостудію. Ланкіни викупили приміщення на заводі «Луцькпласт», започаткували назву LANKIN STUDIO і наразі намагаються знайти власну нішу у сфері комерційної фотозйомки.

КОРИСНЕ

Ми вже писали про квітневу постанову КМУ, яка скасувала податки на нерухомість власників знищеного, пошкодженого і такого, що перебуває на території бойових дій, майна. Про землю там не було сказано нічого. Але на початку травня набрав чинності Закон України №3050-ІХ «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо звільнення від сплати екологічного податку, плати за землю та податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, за знищене чи пошкоджене нерухоме майно». Пояснюємо пункти, які стосуються власників землі.

Отже, на період з 1 березня 2022 року по 31 грудня року, наступного за роком, в якому припинено або скасовано воєнний, надзвичайний стан, **не нараховується і не сплачується плата (податок або орендна плата) за земельні ділянки чи земельні частки (паї), розташовані на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії, або на тимчасово окупованих територіях.** Список таких територій затверджує Міністер-

ство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій.

Це стосується також земельних ділянок (паїв), які визначені місцевими радами або військовими адміністраціями як **забруднені вибухонебезпечними предметами та/або на яких є фортифікаційні споруди.**

Зазначається також, що **не сплачується єдиний податок за земельні ділянки, які «не є об'єктом оподаткування єди-**

ним податком для платників єдиного податку четвертої групи на період консервації або на період, коли земельні ділянки **були забруднені вибухонебезпечними предметами.** При чому враховується як реальна загроза «забруднення» (тобто замінування), так і потенційна.

Щодо **мінімального податкового зобов'язання** (новий збір, який власники мали сплачувати з 1 січня 2023 року),

то МПЗ так само не визначається для земельних ділянок та паїв вищезазначеної категорії.

Надіслані (вручені) до дати набрання чинності Законом №3050 податкові повідомлення про сплату податків на землю підлягають скасуванню (відкликанню), а грошові зобов'язання та податковий борг, визначені контролюючим органом по платі за землю – анулюванню.

Фото: Ірина ГОРБАСЬОВА

ХТО НЕ СПЛАЧУВАТИМЕ ПОДАТОК НА ЗЕМЛЮ У ПЕРІОД ВОЄННОГО ЧАСУ

ВИГІДНЕ

Фото: Ірина ГОРБАСЬОВА

Маріупольчанка Оксана – студентка Львівського національного університету. Повномасштабне вторгнення, розпочате росією, докорінно змінило життя її родини. Рідне місто знищене, батьки втратили роботу і змушені орендувати житло на новому місці. Звісно, їхній фінансовий стан значно погіршився і вони більше не могли забезпечувати навчання Оксани. Тож, коли дівчина дізналася, що існує можливість перейти на бюджет, то вирішила діяти.

За контрактом, підписаним 2020 року, Оксана не могла претендувати на бюджетне місце. Але навесні 2022 року вона отримала статус ВПО і розсудила: можливі зміни. Тим більше, що вчилася дівчина на відмінно.

Оксана зізнається, що спочатку отримати будь-яку інформацію було дуже важко. Запити до навчального закладу нічого не давали, там лише казали: «Ми самі нічого не знаємо. Ще немає відповідної постанови КМУ, тож нічого не можемо зробити».

Студентам залишалося чекати, поки 28 жовтня 2022 року не була ухвалена постанова КМУ «Про затвердження Порядку переведення на навчання за державним замовленням окремих категорій здобувачів фахової передвищої, вищої освіти, які зараховані до закладів фахової передвищої, вищої освіти до 2021 року включно на місця, що фінансуються за кошти фізичних та/або юридичних осіб».

– До цього моменту університет тримав зв'язок із нами: збирав інформацію щодо кількості контрактників-переселенців. Коли пільги для студентів-ВПО були затверджені, нам запропонували підготувати пакети до-

БЮДЖЕТНЕ МІСЦЕ І НЕ ТІЛЬКИ: ПІЛЬГИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ СТУДЕНТІВ-ВПО

кументів та заяви щодо переходу на держзамовлення. І вже у січні 2023 року я отримала своє бюджетне місце. Це стало величезним полегшенням для мене та моєї родини, адже освіта – одна з найважливіших подій у моєму житті. І я дуже вдячна своїй країні та університету за отриману можливість.

Згідно даних Міністерства освіти і науки України, за 2022 рік на навчання за державним замовленням було переведено понад 28 тисяч студентів вищих навчальних закладів.

ХТО МОЖЕ ПЕРЕЙТИ НА БЮДЖЕТ

Скористатися цією можливістю можуть особи, які проживають на тимчасово окупованій території, території проведення бойових дій, або перебувають у тимчасовій окупації, оточенні, а також внутрішньо переміщені особи, які виїхали з таких територій.

ДО КОГО ВАРТО ЗВЕРТАТИСЯ

Через багатомісячний дистанційний формат навчання (спочатку – карантин, потім воєнні загрози) деякі студенти чи не вперше опинилися у стінах свого ВНЗ через рік після вступу. В результаті їм складно орієнтуватися у відділах власного університету.

Але ситуація простіша, ніж може здатися на перший погляд. Для обговорення питань щодо переходу на бюджетне місце та подачі документів варто звернутися до керівника свого навчального закладу або до куратора групи. ВНЗ здійснить верифікацію поданих документів і занесе

інформацію про студента в електронну базу.

– По допомогу в цьому питанні можна звертатися навіть до звичайних викладачів. За можливості вони підкажуть контактні дані або відділ навчального закладу, з яким треба зв'язатися, – радить Оксана.

ЯКІ ДОКУМЕНТИ ПОТРІБНІ ДЛЯ ПЕРЕВЕДЕННЯ НА БЕЗОПЛАТНУ ФОРМУ НАВЧАННЯ?

Для переходу з контракту на бюджет студент-ВПО має надати:

- ♦ паспорт;
- ♦ довідку для взяття на облік внутрішньо переміщеної особи;
- ♦ витяг з Єдиного державного демографічного реєстру щодо реєстрації місця проживання або витяг про місце проживання, який можна отримати в додатку Дія (якщо інформації в загальному реєстрі немає, то може знадобитися документ про здобуття середньої освіти у закладі, який розташований на території відповідних територіальних громад);
- ♦ заяву про переведення на бюджет, форму якої надає навчальний заклад.

СТИПЕНДІЇ ДЛЯ СТУДЕНТІВ-ВПО

Студенти-переселенці, переведені на навчання за держзамовленням, можуть отримувати соціальну стипендію, розмір якої дорівнює 1180 гривень на місяць.

Проте важливо зазначити, що студент може отримувати тільки один вид стипендії – або соціальну, або академічну, яка нараховується виключно за досягнення у навчанні. **CN**

Олеся ДОВГАЛЬ

ЮРИДИЧНЕ

ОФОРМИТИ ПЕНСІЮ ЗА КОРДОНОМ

Війна змусила багатьох українців виїхати за межі держави. І ось – ситуація: людина досягла пенсійного віку, що їй робити? Не кожен має можливість повернутися на територію України для оформлення пенсії. Тож урядом було розроблено механізм дистанційного оформлення українських пенсійних виплат. Як оформити та отримувати пенсію, перебуваючи за кордоном, розповідають фахівці ГО «Маріупольська Асоціація Жінок «Берегиня»».

Перед подачею заяви щодо призначення пенсії дистанційно варто підготувати скан-копії наступних документів:

- ♦ паспорт;
- ♦ реєстраційний номер платника податків (ПНН);
- ♦ трудова книжка або інші документи, що підтверджують стаж (у випадку відсутності трудової книжки чи записів у ній);
- ♦ військовий квиток;
- ♦ довідка про заробітну плату до 01.07.2000 року;
- ♦ довідка про пільговий характер роботи (за наявності пільгового стажу);
- ♦ диплом або документ, що підтверджує періоди денної форми навчання.

Увага! Варто мати на увазі, що трапляються випадки, коли в трудовій книжці або архівній довідці про розмір заробітної плати допущено помилку у написанні прізвища чи імені людини. У такому випадку органи ПФУ вже не зможуть у передбаченому законом порядку зарахувати ці періоди роботи до трудового стажу. Відтак, за захистом права на призначення справедливого розміру пенсії необхідно буде звернутися до суду.

Для власне подачі заяви потрібно зайти на веб-портал електронних послуг Пенсійного фонду України. Там обрати вкладку «Заява про призначення пенсії», ознайомитись з інформацією на екрані та перейти за посиланням «Вхід».

Вхід до особистого кабінету можна здійснити за допомогою кваліфікованого електронного підпису (КЕП).

Важливо! Наразі не можна увійти до кабінету за допомогою КЕП Дія. Підпис, адже він поки працює тільки в рамках платформи Дія. Отже, необхідно отримати КЕП у іншого кваліфікованого надавача електронних довірчих послуг – це може бути Інформаційно-довідковий департамент ДПС, акціонерне товариство комерційний банк «ПриватБанк», акціонерне товариство «Державний ощадний банк України» тощо.

Після входу в особистий кабінет необхідно виконати наступний алгоритм дій.

Крок 1. У розділі «Щодо пенсійного забезпечення» обрати вкладку «Заява на призначення пенсії» та на пропозицію вказати спосіб отримання повідомлень про обробку заяви, погодитися на дистанційне інформування. Далі обрати «Продовжити» та вид пенсії (наприклад, «Пенсія за віком»).

Крок 2. Заповнити анкету та надати згоду на передачу та обробку своїх персональних даних.

Крок 3. Прикріпити скан-копії документів, перелік яких буде наведений перед формуванням заяви.

Крок 4. Коли на екрані з'явиться повна форма заяви про призначення пенсії, уважно заповнити всі пункти. Втім, у разі потреби внесені до заяви дані можна відредагувати.

Крок 5. Заповнена заява підписується за допомогою КЕП та відправляється до ПФУ натисканням кнопки «Підписати та відправити до ПФУ».

Про стан обробки заяви та ухвалене рішення щодо призначення пенсії Фонд повідомить в обраний клієнтом спосіб.

Безумовно, дистанційне оформлення пенсії значно полегшує життя українським громадянам за кордоном, однак сам факт призначення української пенсії не дозволить її отримувати, якщо у пенсіонера не буде активного рахунку в українському банку. Майте на увазі, що низка українських банків наразі надає можливість відкрити банківський рахунок дистанційно без особистої присутності клієнта. **CN**

Залишилися питання?

☑ Зателефонуйте, щоб отримати безкоштовну консультацію та, за потреби, повний безоплатний юридичний супровід від фахівців ГО «Маріупольська Асоціація Жінок «Берегиня»».

☑ +38 (067) 199 03 06 – адвокат Андрій Рудковський.

ОФІЦІЙНЕ

Наша газета прагне довести, що всі ми разом – не тягар, не добука, а ресурс. Ми всі потрібні. І всі – важливі. Щоб довести це, ми маємо стати видимими. А для цього треба принаймні знайомитися і обмінюватися думками – чого ми, люди зі Сходу, хочемо, якими себе відчуваємо, що можемо запропонувати світові. Саме тому нам вкрай необхідний зворотній зв'язок зі своїми читачами.

І саме тому ми вирушаємо у дорогу, аби зустрітися з вами і отримати відгуки та пропозиції. Перші публічні заходи вже відбулися у Польщі 8-11 травня. Представники «Маріупольської Асоціації Жінок «Берегиня», яка реалізує проект «Схід NOW» за підтримки німецьких платників податків, провели презентації для біженок зі Сходу у Варшаві і гмі-

Великі справи починаються з маленьких кроків. А перші кроки нашої газети – не такі вже і маленькі. За два місяці з моменту появи перших читачів ми не лише видали кілька чисел, а й просунулися в кількох напрямках розвитку власне проекту. Адже наше завдання – окрім надавати інформацію – ще й сприяти спілкуванню та згуртуванню людей зі Сходу України, які опинилися далеко від рідних домівок і у своїх поневіряннях, можливо, почувалися самотніми та непотрібними.

ЗАРАДИ МАЙБУТНЬОГО

Ми пишаємось тим, що наша газета привернула увагу мережі національних бібліотек. Було так щемно, коли до редакції з запитом на «бодай десять примірників» звертали прості сільські бібліотекари. І завдяки їхнім старанням дбайливо оформлені стенди з газетами «Схід NOW» з'явилися у найвіддаленіших громадах України, які інакше були б для нас недоступними. Сподіваємось й надалі плідно співпрацювати і бути корисними одне одному. Тільки уявіть, що через багато років якийсь дослідник історії України часів переможної для нас війни знайде у бібліотечних фондах це число газети і вивчатиме по ньому реалії нашого теперішнього життя. Це велика відповідальність – передбачити пошуковий азарт українця майбутнього та намагатися сьогодні зробити так, щоб завтра завоювати і його довіру також.

Відповідальність нас не лякає, а тішить та допомагає зростати. Бачите – нещодавно газету повезли до побратимів захисники з 25-ї окремої повітряно-десантної Січеславської бригади. Повезли разом із авто, до збору на яке залучилися і працівники нашої редакції. Адже і в печці зараз багато наших східняків, яким важлива інформація про рідних у безпеці.

Ми не зупиняємось і вам того ж бажаємо!

Все буде Україна! А з нею буде Схід! Переможемо! **СН**

нах Babice Nove, Stare Babice, Borzęcin Duży. Далі буде...

Що ще вдалося зробити? Газета значно збільшила кількість локацій розповсюдження, їх тепер майже 500. «Схід NOW» присутня у 10 областях України і двох воеводствах Польщі. З часом будемо намагатися дістатися ще й Німеччини. До процесу розповсюдження у приймаючих громадах України та Польщі залучені громадські організації зі Сходу, військові адміністрації Луганщини та власне активні переселенці, які таким чином отримують можливість додаткового заробітку.

СМАЧНЕ

ПОЛУНИЧНА ГАЛЕТА

А ви знаєте, що у Франції найбільша кількість національних кухонь – 22? Всі вони склалися зі страв тих територій, які Франція приєднавала, проте не асимілювала. Втім, різнобарвність французьких рецептів припускає наявність обов'язкового елементу – простоти приготування аж до нарочитої недбалості. Ця виставлена на позір недосконалість, приправлена особливим романтичним фльором, робить страви напрочуд вишуканими та фотогенічними.

ЩО ПОТРІБНО ДЛЯ ТІСТА:

- ◆ борошно – 210 г
- ◆ цукор – 2 ч.л.
- ◆ вершкове масло – 150 г
- ◆ крижана вода – 2-4 ст.л.

ДЛЯ НАЧИНКИ:

- ◆ мелений мигдаль, трохи підсмажений – 50 г
- ◆ борошно – 1 ст.л.
- ◆ цукор – 60 г
- ◆ полуниця – 700 г

Галета по-французьки – це відкритий пиріг родом із Лотарингії, який завдяки хрусткому тісту чудово тримає форму і зберігає соковитою начинку. Галета може бути солоною (з сиром, м'ясом, овочами) або солодкою, з начинкою із джему, сиру, ягід, фруктів. Пропонуємо для начинки використати запашну полуницю, сезон якої вже почався скрізь у Європі.

ЯК ГОТУВАТИ:

1. Розігріти духову шафу до 200°C.
2. Змішати борошно і цукор, додати порізане шматочками вершкове масло і розтерти масу руками до розсипчастої текстури.
3. Поступово вливати крижану воду і вимішувати, доки тісто не схопиться. Сформувати тісто в кулю і покласти її у холодильник на півгодини.
4. Замісити охолоджене тісто, покласти на аркуш пергаменту і розкати у тонкий корж так, щоб його діаметр був більшим за форму для випікання. Корж разом із папером викласти у кругле деко діаметром щонайменше 27 см.
5. Промити і просушити полуницю, відірвати плодоножки і розрізати ягоди навпіл.

Змішати мигдаль, борошно і цукор, з'єднати з полуницею.

6. Викласти начинку на корж, підігнути краї, що виступають, до середини. Випікати, доки скоринка не стане золотистою і хрусткою – зазвичай це від 25 до 30 хвилин.

7. Подавати теплим із підсолодженими збитими вершками.

ЯКЩО БОГ ІСНУЄ, ВІН НОСИТЬ ФОРМУ ЗСУ

ІВАН UA383052990000026005015017860
ЄДРПОУ 39696398

Отримувач: Міжнародний благодійний фонд «Повернись живим»
Призначення платежу: Благодійна пожертва військовим